

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.186.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 2224 wniesioną 28 marca 2024 roku przez Posła Daniela Milewskiego w sprawie likwidacji tzw. pułapki rentowej, proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień:

Obecnie renta socjalna podlega takim samym zasadom zawieszenia lub zmniejszenia, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, jak emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy, przyznane na mocy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Aktualnie w przypadku osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych, rencista socjalny może, bez konsekwencji w zmianie wysokości renty, osiągnąć przychód wynoszący do 70% przeciętnego wynagrodzenia, natomiast renta socjalna ulegnie zawieszeniu w przypadku osiągnięcia tego przychodu w wysokości przekraczającej 130% przeciętnego wynagrodzenia. Przychody w wysokości od 70% do 130% przeciętnego wynagrodzenia powodują zmniejszenie wysokości renty socjalnej, ale nie więcej niż o maksymalną kwotę zmniejszenia. Osoba dorabiająca do renty socjalnej rozlicza się po upływie roku kalendarzowego – rocznie lub miesięcznie.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie prowadzi prac koncepcyjnych ani legislacyjnych w zakresie nowelizacji ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2194) w celu zmiany zasad zawieszalności renty socjalnej.

Jednocześnie należy wskazać, że na zmniejszenie albo zawieszenie renty socjalnej wpływa m.in. przychód osiągnięty z działalności podlegającej obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, np. z pracy na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, z pozarolniczej działalności, a także kwoty wypłaconych:

- zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego,
- wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy,
- świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego.

Świadczenia emerytalno-rentowe stanowią ekwiwalent utraconych zarobków osób ubezpieczonych należny jedynie w sytuacji spełnienia ściśle określonych warunków, wskazanych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, ze zm.). Instytucja zawieszenia lub zmniejszenia świadczenia w związku z podejmowaniem przez świadczeniobiorców zarobkowego zatrudnienia należy do ważnych zagadnień ubezpieczeń społecznych.

W założeniu świadczenia te przysługują w razie rzeczywistej lub domniemanej niezdolności do pracy. Wynika stąd reguła „albo zatrudnienie, albo świadczenie”, która jednak zna wyjątki. W przypadku emerytur, które są wypłacane po osiągnięciu pełnego – ustawowego wieku emerytalnego uznaje się, że niedopuszczalne jest zawieszanie lub zmniejszanie emerytury, gdyż jest to świadczenie wysłużone i opłacone, a zatem należne w razie spełnienia ustawowych warunków wymaganych do nabycia tego prawa, w związku z czym zarobkowanie przez emeryta nie może ograniczać wysokości pobieranej emerytury. Zawieszanie lub zmniejszanie świadczeń dotyczy natomiast osób poniżej tego wieku, gdyż w takim razie świadczenie emerytalno-rentowe ma bliższy lub dalszy związek z ryzykiem niezdolności do pracy, a nie z ryzykiem dożycia wieku emerytalnego.

Zawieszalność świadczeń nie jest jednak bezwzględna, m.in. dlatego, że z reguły nie mamy do czynienia z całkowitą utratą przez świadczeniobiorcę zdolności do zarobkowania. Mając to na względzie ustanowiono dwa

progi przychodu, na poziomie 70% (od 1 marca 2024 r. - 5278,30 zł) i 130% (od 1 marca 2024 r. - 9802,50 zł) przeciętnego wynagrodzenia. Osiągnięcie zarobków do poziomu 70% przeciętnego wynagrodzenia nie ma ujemnego wpływu na prawo do świadczenia. Przekroczenie wyższego progu powoduje zawieszenie prawa do świadczenia. Przekroczenie natomiast progu niższego powoduje tylko zmniejszenie świadczenia. Jeżeli przychód osiągany przez świadczeniobiorcę przekroczy 70% przeciętnego wynagrodzenia, ale nie będzie wyższy niż 130% przeciętnego wynagrodzenia, emerytura, renta z tytułu niezdolności do pracy oraz renta rodzinna dla jednej osoby zostaną zmniejszone o kwotę przekroczenia, jednak nie więcej niż o kwotę maksymalnego zmniejszenia (ustalaną przy kolejnych waloryzacjach), czyli od 1 marca 2024 r.:

- 890,63 zł – emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy,
- 668,01 zł – renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy,
- 757,08 zł – renta rodzinna dla jednej osoby.

Wskazane ograniczenia wynikają z istoty systemu ubezpieczeniowego, progi przychodu zostały jednak określone na wysokim poziomie w stosunku do poziomu wynagrodzeń w Polsce. Należy więc uznać, że nie stanowią istotnej bariery dla świadczeniobiorców i w związku z tym w Ministerstwie nie są prowadzone prace mające na celu wprowadzenie zmian przepisów w tym zakresie.

Pragnę dodać, że do Ministerstwa wpływa wiele wystąpień, w których poruszane są różne problemy. Zapewniam, że sytuacja świadczeniobiorców jest na bieżąco analizowana, wszystkie uwagi i propozycje są analizowane odpowiednio, co do wagi i zasadności przedłożonych argumentów, a następnie oceniane, co do możliwości ewentualnego wprowadzenia ich w życie, tak aby nowe rozwiązania służyły poprawie sytuacji materialnej najuboższych emerytów i rencistów.

Ponadto, odnośnie kwestii orzekania o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności należy wyjaśnić, że w aktualnym stanie prawnym zasady, kryteria kwalifikowania do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności oraz tryb postępowania orzeczniczego regulują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44), rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r. poz. 857) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17 poz. 162, z późn. zm.).

Powyższe akty prawne wyznaczają zatem wzorzec prawidłowego postępowania zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności w sprawach o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności.

Prawidłowość postępowania w sprawach prowadzonych przed zespołami orzekającymi o niepełnosprawności zarówno w pierwszej, jak i drugiej instancji jest przedmiotem nadzoru zwierzchniego sprawowanego nad orzekaniem o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz bezpośredniego realizowanego przez wojewodę, na podstawie art. 6c ust. 1 i ust. 6 powołanej wyżej ustawy.

Jednym z podstawowych celów nadzoru jest kontrola prawidłowości i jednolitości stosowania przepisów, standardów i procedur postępowania w sprawach dotyczących orzekania o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności. Powyższe działania służą ujednoczeniu procesu orzeczniczego i stosowanych w nim procedur przez organy orzekające o niepełnosprawności oraz mają zapobiegać niekontrolowanej różnorodności w sposobie realizacji zadań orzecznich.

Przedstawiciele Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na bieżąco szkolą, zgodnie z art. 6c ust. 2 pkt 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jednostki objęte nadzorem Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w zakresie procedury orzeczniczej oraz pouczają o konieczności pełnienia przez członków zespołów powierzonych im funkcji z najwyższą starannością, tak aby wymagane prawem poszczególne czynności podejmowane w postępowaniu orzecznym, były wykonywane z zachowaniem najwyższych standardów, nie powodując negatywnych skutków dla osób niepełnosprawnych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/